

Mina tre favoriter

Vad förvånad jag blev, när någon på Bellis blomsterhandel på Frölunda torg, kallade den för Cambria. Förvånad av att hitta något annat i orkidévåg än *Paphiopedilum King Arthur* i en blomsteraffär, då någon gång under första hälften av 80 talet. Också förvånad över namnet, inte kan väl en orkidé bara heta Cambria, det ska ju vara två namn, både släktnamn och artepitet. Men framförallt förvånad eller kanske mera överraskad och hänförd av dess i mitt tycke oerhörda skönhet. En sorts hybrid trodde jag nog att det var men mycket mer än det visste jag inte. 69 kronor för en planta med tre bulber och spirande blomstängel samt en hel blomstervagn att välja ifrån. Självklart inhandlade jag ett exemplar.

Vuylstekeara Cambria 'Plush'

Inte hade jag behövt stå där så länge som jag gjorde och jämföra storlek, form och färg på blommorna. Alla plantor var troligen genetiskt identiska. Detta förstod jag efter en tid då det stod klart att denna orkidé måste vara en *Vuylstekeara Cambria 'Plush'*. " - En vetenskapens triumf, en hybrid sammansatt av tre olika släkten, som under tidigt 70-tal betingade ett pris av tusentals kronor för en liten delning -," står bl.a. att läsa i orkidélitteraturen.

Vuylstekeara Cambria 'Plush'

Genetiskt lika därför att de var meristemförökade, troligen från en och samma moderplanta. Detta har inneburit att man sedan 70-talet lyckats odla upp massor med plantor vilket i sin tur avsevärt reducerat priset.

Låt dig inte avskräckas av det underliga släktnamnet, för mig blev hon i alla fall med tiden mer lättodlad än svåruttalad. Jag tänker speciellt på en egenhet som emellanåt drabbade min planta så länge hon stod planterad i kruka med standardkompost, i synnerhet då komposten börjat bli nedbruten - dragspelssyndromet.

Dragspelssyndromet

Typiskt för detta syndrom är svaga melodiska jämrande, likt ett planlöst vandrande över ett dragspelsklaviatur, oftast sent på kvällen. Nej, så är det ju inte, trots benämningen. Det har istället med en speciell veckbildning på bladen att göra, ett bälgliknande mönster, därav namnet dragspel. Det finns åtskilligt skrivit om vad som kan tänkas orsaka denna tillväxtstörning (se Orchideer okt. 1992 sid 175). Bland annat kan ojämna vattningförhållanden leda till detta. Riktigt vad detta egentligen betyder, översatt till odlingsförhållanden, kan vara svårt att förstå. I synnerhet då jag efter några års odlande överförde plantan till en barkbit. Jag kommer inte ihåg varför jag valde att göra detta, kanske därför att jag har en förkärlek just till barkmontage och att de orkidéer som jag redan odlade på detta sätt verkade trivas bra.

Kanske kan man förvänta sig att antalet dragspelblad borde öka under odlingsförhållanden på en barkbit. Här blir ju verkligen tillgången på vatten ojämn, från plaskblött till nästan knastertorrt på något dygn, allt beroende på hur mycket kompostmaterial man har surrat fast på barkbiten i fråga. I detta fallet använde jag ganska mycket mossa samt till och med en näve kolsvart barrskogsjord närmast barkbiten.

Jag kan inte tycka annat än att min Cambria stortrivdes under dessa förhållanden. Kan du tänka dig en bättre aspirant till en julorkidé? Tomtens vita skägg och hans röda dräkt. En välutvecklad "vacker" planta, utan någon som helst tendens till veckbildning på nyutväxta blad. Årsbulber som blev allt större för varje år, en tydlig, väldefinierad tillväxtperiod som avslutades med en bågformigt nedhängande blomstängel strax innan juletid. Och kanske viktigast av allt, en påföljande viloperiod.

Detta med att respektera och kunna identifiera en plantas viloperiod är oerhört viktigt -"det blir liksom ingen ordning på plantan annars"-.

Orkidéresor till Hans Christiansen

Apropå viloperiod kommer jag osökt att tänka på en annan favorit och på våren. April månad. Det är då som västsvenska sektionen brukar företa sin årliga orkidéinköpsresa till Hans Christiansen, Fredensborg, Danmark. Detta var första gången som jag åkte med, alldeles nybliven sektionsmedlem. Det tar väl en fyra till fem timmar med buss från Göteborg, och så kaffepaus uppe på Hallandsåsen. Av diskussionerna i bussen fick jag intrycket att många inte riktigt visste vad de skulle inhandla för orkidéer. -... Vad tycker du att jag ska köpa, - jag menar

vad tror du att jag kan klara av, -någon lätt sort, -de jag köpte förra gången har jag slängt, -det ville sig inte...-

Jag hade i alla fall bestämt mig och det tror jag är bland det viktigaste man måste göra med sig själv, innan man reser. Komma till en storodlare som Hans med minst sju stora växthus, och då menar jag stora, 10 000-tals orkidéplantor. Man blir helt betagen av mångfalden, nästa okoncentrerat yr i huvudet. Man vill gärna ha alldeles för mycket.

Rossioglossum grande

Jodå, vis av mina ord, inhandlade jag bara en enda planta. Hade det inte varit för omslagsbilden på Arne Sanfridssons bok, Orkidéer II, kanske det blivit någon annan. *Rossioglossum grande*, den är onekligen grandios med sina upp till 15 cm stora blommor. Om man nu lyckas få den i blom. Man måste respektera plantans viloperiod annars blir det ingen blomning nästkommande höst. Efter avslutad tillväxt och blomning får inte plantan vattnas på hela vintern. Den ska själv vakna ur sin vila, och inte förrän det nya årsskottet är någon centimeter börjar man vattna. Viktigt är också att ge plantan så mycket ljus som möjligt och låg nattetemperatur under vintern.

Rossioglossum grande

Fastän jag tycker att jag uppfyllt dessa "krav" har blomningen uteblivit vid några tillfällen i alla fall. Arten är mycket känslig för omplantering, i synnerhet om den sker vid annan tidpunkt än just när årsskottet är ca 5 cm långt. Det kan ta både 2 och 3 år innan plantan återetablerat sig tillräckligt, efter en omplantering, för att åter börja blomma, allt beroende på hur mycket man stört rotsystemet. Kanske är det så att jag omplanterat och delat plantan onödigt ofta. Hur som helst, nu i skrivande stund, början av november, har samma planta börjat vila och detta som nyinflyttad till sola i Karlstad, så nästa höst då...

Orkidéimport från Brasilien

1987 ordnade Västsvenska sektionens en orkidéimport, Seidel tror jag orkidéfirman hette, hur som helst var det i alla fall från Brasilien. Vi som var intresserade kunde få en stencilerad katalog med orkidénamn och priser.

Till saken hör också en studiekamrat som råkade se importkatalogen. Han var mer intresserad av ormar och ödlor än orkidéer, men så hade han sedan flera år tillbaka en *Cattleya*, tillsammans med sina avlånga vänner, i ett av sina terrarier. Den brukade blomma en gång varje år, jodå, han visade mig till och med ett färgfotografi. Hela bakrutan av terrariet var på insidan klädd med korkek, men inte en enda monterad orkidé. Så fanns det möjlighet blev han gärna med på en import i mitt namn. För hans del fick det bli två orkidéer, den ena skulle vara en *Cattleya* och den andra, någon, vilken som helst, bara den var billig. Vi letade igenom listan och hittade den billigaste, fyra dollar, en sorts *Oncidium*. Den skulle säkert passa fint på någon barkbit i hans terrarium. Jag tänkte inte mer på det utan koncentrerade mig mera på min egen beställning.

Oncidium crispum

Inte förrän leveransen anlände och jag packat upp våra orkidéer, läste jag namnet *Oncidium crispum* på hans ena orkidépåse. Det visade sig att nästan alla påsar innehöll mer än en planta så vi kunde utbyta exemplar med varandra. På det sättet blev jag, av tillfälligheternas spel, ägare till en *Oncidium crispum*.

Oncidium (Gomesa) crispum

Just denna art brukar anges som ett exempel på en orkidé som ändrar utseende i odling jämfört med hur den ser ut i naturen. Det handlar om avståndet mellan bulberna som i naturen är upp till 8 cm eller mer, medan exemplar i odling reducerar avstånden till någon centimeter eller mindre. Detta gäller dock inte min planta. Kanske ett uttryck för att jag ändå lyckas efterlikna dess naturliga växtbetingelser. Hon är en duktig "klättrare", monterad på en halvmeterslång barkbit. Hon blommade 1995, en förgrenad blomstängel nästan metern lång med 73 blommor upp till 8 cm stora. 94 blommade hon också, men inte 93. Det är verkligen en mäktig syn som man gärna önskar sig varje sensommar, men jag blir inte riktigt klok på varför hon blommar så oregelbundet.